

Δήλωση σχετικά με τις αναφερόμενες πρακτικές επαναπροωθήσεων

09.07.2020 ¹

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, οφείλει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που της αναγνωρίζει ο ιδρυτικός της νόμος, να παρακολουθεί θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου, να φροντίζει για τη δημόσια ενημέρωση και να αναπτύσσει πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, να εξετάζει την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις του διεθνούς δικαίου για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου εκφέροντας σχετική γνώμη προς τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ κατά τα προηγούμενα χρόνια και λαμβάνοντας υπόψη έναν αυξανόμενο αριθμό καταγγελιών αναφερόμενων περιστατικών άτυπων επαναπροωθήσεων προχώρησε στην έκδοση σχετικής *Ανακοίνωσης*² και εν συνεχεία *Δήλωσης*,³ καλώντας τις ελληνικές αρχές να διασφαλίσουν τον σεβασμό της αρχής της μη επαναπροώθησης και να διερευνήσουν άμεσα τις σχετικές καταγγελίες. Όπως επανέλαβε η ΕΕΔΑ τον Σεπτέμβριο 2019, «η υπόνοια πως υπάρχουν και λειτουργούν σε συστηματική πλέον βάση κρατικοί ή παρακρατικοί δίαυλοι έκνομης διαχείρισης μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών υπονομεύει κάθε έννοια κράτους δικαίου και εκθέτει διεθνώς τη χώρα» και κάλεσε τις ελληνικές αρχές να λάβουν όλα τα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί: 1. η τήρηση της αρχής της μη επαναπροώθησης (non-refoulement), 2. η απρόσκοπτη, έγκαιρη και αποτελεσματική πρόσβαση όλων των παράτυπα εισερχομένων αλλοδαπών, χωρίς διάκριση φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε κοινωνική ομάδα ή πολιτικών πεποιθήσεων, στις διαδικασίες

¹ Η παρούσα Δήλωση υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ στις 07.07.2020. Εισηγητές: Σπύρος Απέργης, Προεδρεύων Γ' Τμήματος ΕΕΔΑ, Αλέξανδρος Κωνσταντίνου, Αναπληρωτής Προεδρεύων Γ' Τμήματος ΕΕΔΑ και Ε. Βαρχαλαμά, Β' Αντιπρόεδρος ΕΕΔΑ. Επιμέλεια κειμένου: Ε. Τζαβαλά, Επιστημονική Συνεργάτιδα ΕΕΔΑ.

² *Ανακοίνωση* ΕΕΔΑ με αφορμή τις καταγγελίες για παράνομες επαναπροωθήσεις στον Έβρο, Ιούλιος 2017.

³ *Δήλωση* ΕΕΔΑ σχετικά με τις καταγγελίες για άτυπες επαναπροωθήσεις στον Έβρο, 29.11.2018.

διεθνούς προστασίας, και 3. η έγκαιρη και ενδελεχής έρευνα όλων των καταγγελιών περί άτυπων, βίαιων επαναπροωθήσεων στον Έβρο.⁴

Την ίδια περίοδο (Σεπτέμβριος 2019), η **Επιτροπή του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων** (UN Committee Against Torture), στα καταληκτικά της συμπεράσματα σε συνέχεια της εξέτασης της έβδομης περιοδικής αναφοράς της Ελλάδας, υπογράμμισε: «η Επιτροπή εκφράζει τη σοβαρή ανησυχία της για τις συστηματικές αναφορές ότι το Κράτος Μέλος ενδεχομένως έχει ενεργήσει κατά παράβαση της αρχής της μη επαναπροώθησης κατά την υπό εξέταση περίοδο. Συγκεκριμένα, οι αναφορές αναφέρονται σε επαναλαμβανόμενους ισχυρισμούς συνοπτικών αναγκαστικών επιστροφών αιτούντων άσυλο και μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων Τούρκων πολιτών, [...] στην περιοχή του Έβρου, χωρίς προηγούμενη εκτίμηση του κινδύνου (risk assessment) [επί τη βάση] των ατομικών [τους] περιστάσεων».⁵

Τον Δεκέμβριο του 2019, η **Ομάδα Εργασίας του ΟΗΕ για την Αυθαίρετη Κράτηση** (UN Working Group on Arbitrary Detention), σε συνέχεια επίσκεψης της στην Ελλάδα υπογράμμισε: «η Ομάδα Εργασίας πληροφορήθηκε ότι ορισμένοι νεοαφιχθέντες στην περιοχή του Έβρου συλλαμβάνονται, κρατούνται σε πολύ κακές συνθήκες και επιστρέφονται συνοπτικά από τα ελληνοτουρκικά χερσαία σύνορα, χωρίς να τους δίνεται η ευκαιρία να αιτηθούν διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα». Σε συνέχεια των ανωτέρω η Ομάδα Εργασίας, κάλεσε τις Ελληνικές Αρχές «να διασφαλίσουν ότι τέτοιες πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων πιθανών πράξεων βίας και κακομεταχείρισης που έχουν λάβει χώρα κατά τη διάρκεια τέτοιων περιστατικών, εξετάζονται άμεσα και διεξοδικά».⁶

Τον Μάρτιο του 2020, η **Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης** δήλωσε: «σχετικά με την κατάσταση στο Αιγαίο, ανησυχώ εξαιτίας αναφορών ότι ορισμένοι άνθρωποι σε κίνδυνο δεν διασώθηκαν, ενώ άλλοι επαναπροωθήθηκαν ή τέθηκαν σε κίνδυνο. Υπενθυμίζω ότι η προστασία της ζωής των προσώπων σε κίνδυνο στη θάλασσα είναι μια από τις βασικές υποχρεώσεις που πρέπει να τηρούνται, και ότι οι συλλογικές απελάσεις αποτελούν σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων».⁷

Τον Ιούνιο 2020 τόσο ο **Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης** όσο και η **Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες** κάλεσαν δημόσια την Ελλάδα να διερευνήσει τις τελευταίες αναφορές για επαναπροωθήσεις στα ελληνοτουρκικά σύνορα. Συγκεκριμένα, ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης εκφράζει τη βαθιά ανησυχία του για τις επαναλαμβανόμενες αναφορές για επαναπροωθήσεις (pushbacks) και συλλογικές απελάσεις μεταναστών, ορισμένες φορές με βίαιο τρόπο στα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την

---

⁴ ΕΕΔΑ, **Έκθεση Αναφοράς** για το Προσφυγικό και Μεταναστευτικό Ζήτημα, Μέρος Α': Προσφυγικό, Σεπτέμβριος 2019.

⁵ UN Committee Against Torture, **Concluding Observations** on the seventh periodic report of Greece, 3 September 2019, CAT/C/GRC/CO/7.

⁶ Working Group on Arbitrary Detention, **Preliminary Findings** from its visit to Greece (2 - 13 December 2019).

⁷ Council of Europe, Commissioner for Human Rights, **Statement**: Time to immediately act and to address humanitarian and protection needs of people trapped between Turkey and Greece, 3.3.2020.

Τουρκία.⁸ Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έχει ήδη εκφράσει την ανησυχία της στην ελληνική Κυβέρνηση, κάνοντας έκκληση για επείγουσα διερεύνηση των αναφορών για επαναπροωθήσεις αλλοδαπών από τις ελληνικές αρχές στα θαλάσσια και χερσαία σύνορα, ενδεχομένως και μετά την άφιξή τους στο ελληνικό έδαφος ή τα ελληνικά χωρικά ύδατα.⁹

Στις 18 Ιουνίου 2020, το Γ' Τμήμα της ΕΕΔΑ για την Εφαρμογή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς πραγματοποίησε **ακρόαση φορέων και προσώπων** βάσει του ιδρυτικού νόμου της Επιτροπής, μέσω τηλεδιάσκεψης. Στην ακρόαση συμμετείχαν εκπρόσωποι της Κυβέρνησης, των αρμοδίων σωμάτων ασφαλείας, διεθνών οργανισμών, ανεξαρτήτων αρχών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.¹⁰ Οι ελληνικές δημόσιες αρχές, σε επίσημες δηλώσεις τους ενώπιον εθνικών και διεθνών οργάνων,¹¹ **αρνούνται πλήρως τις αναφορές για επαναπροωθήσεις στα σύνορα με την Τουρκία** ενώ σημειώνουν ότι τα όποια δημοσιεύματα στον Τύπο είναι «ψευδείς ειδήσεις» (fake news) και εξυπηρετούν άλλους σκοπούς. Οι εκπρόσωποι των φορέων της Πολιτείας που συμμετείχαν στην ακρόαση δήλωσαν ότι δεν έχουν λάβει γνώση προσφάτων καταγγελιών για ζητήματα βίαιων επαναπροωθήσεων και κάλεσαν όποιον έχει στοιχεία να ενημερώσει εγγράφως και αρμοδίως τις αρχές. Αναλυτικότερα, ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου δήλωσε ότι δεν τίθεται θέμα επαναπροωθήσεων ενώ αμφισβητεί κατά πόσον τα πρόσφατα γεγονότα στον Έβρο μπορούν να στοιχειοθετήσουν «επαναπροώθηση» σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων. Ο εκπρόσωπος της ΕΛΑΣ κατέστησε σαφές ότι «οι αναφερόμενες πρακτικές άτυπων επαναπροωθήσεων είναι εκτός επιχειρησιακού πλαισίου της Ελληνικής Αστυνομίας». Ομοίως και ο εκπρόσωπος του Λιμενικού Σώματος δήλωσε ότι «δεν ανήκει στην επιχειρησιακή πρακτική του Λιμενικού Σώματος η επαναπροώθηση». Οι αξιωματικοί που παρέστησαν στην ακρόαση εξήγησαν στην ΕΕΔΑ τον επιχειρησιακό τρόπο δράσης τους αφενός στα χερσαία και αφετέρου στα θαλάσσια σύνορα σε περιπτώσεις εντοπισμού παράτυπα εισερχομένων αλλοδαπών. Απέδωσαν δε τις φήμες για επαναπροωθήσεις στην άσκηση πίεσης στην Ελλάδα προκειμένου να χαλαρώσει τη φύλαξη των εξωτερικών συνόρων της. Διαβεβαίωσαν τέλος την Επιτροπή ότι όσες καταγγελίες είχαν υποβληθεί κατά το παρελθόν διερευνήθηκαν με ουσιαστικό τρόπο και αποδείχθηκαν αβάσιμες.

---

⁸ [IOM Alarmed over Reports of Pushbacks from Greece at EU Border with Turkey](#), 6.11.2020.

⁹ [UNHCR calls on Greece to investigate pushbacks at sea and land borders with Turkey](#), 12.06.2020.

¹⁰ Αναλυτικά βλ. [Δελτίο Τύπου](#) ΕΕΔΑ, Ακρόαση φορέων για ζητήματα προσφύγων και μεταναστών στη συνεδρίαση του Γ' Τμήματος της ΕΕΔΑ, 19.06.2020. Γραπτές συμβολές κατέθεσαν οι: Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Διεθνής Αμνηστία, Equal Rights Beyond Borders, Refugee Support Aegean, Human Rights 360, Legal Centre Lesvos, HIAS.

¹¹ Δηλώσεις Υπουργού Προστασίας του Πολίτη και Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου κατά τη Συνεδρίαση της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 6^{ης} Ιουλίου 2020 με θέμα «Κατάσταση στα ελληνοτουρκικά σύνορα και σεβασμός θεμελιωδών δικαιωμάτων». Δηλώσεις Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου στη Βουλή στις 6.7.2020 κατά τη συζήτηση της με αριθμό 23/12/28.5.2020 επίκαιρης επερώτησης 66 Βουλευτών της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς με θέμα «Επικίνδυνη και αναποτελεσματική η πολιτική που εφαρμόζει η Κυβέρνηση στο προσφυγικό».

Εκπρόσωπος της Frontex δεν παρευρέθηκε, μολονότι κλήθηκε. Ωστόσο, ο Επικεφαλής του Οργανισμού της Frontex, σε συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όπου παρέστη,¹² διευκρίνισε σχετικά με το περιστατικό που συνέβη αρχές Μαρτίου και έλαβε δημοσιότητα - σχετικά με λάθος εντολές του Ελληνικού Λιμενικού προς τα Δανέζικα σκάφη της Frontex - πως πρόκειται για «παρερμηνεία» και ότι το Ελληνικό Λιμενικό αναγνώρισε το λάθος. Μετέφερε δε την εικόνα από το πεδίο, τονίζοντας ότι οι επιχειρήσεις στα ελληνοτουρκικά σύνορα είναι δύσκολες δεδομένης της σύνθετης γεωπολιτικής κατάστασης και της αυξανόμενης πίεσης από την Τουρκία.

Στην ακρόαση της ΕΕΔΑ συμμετείχε και ο **Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (CPT)**, ο οποίος υπήρξε επικεφαλής της αποστολής της CPT στην Ελλάδα στα μέσα Μαρτίου.¹³ Η CPT έχει κοινοποιήσει τις Προκαταρκτικές Παρατηρήσεις της στην Ελλάδα ενώ προετοιμάζει και την τελική Έκθεση. Κατά την επίσκεψη στην Ελλάδα, η CPT εξέτασε, μεταξύ άλλων, καταγγελίες για επαναπροωθήσεις και ανεπίσημους χώρους κράτησης (εγκαταστάσεις στον Πόρο έξω από τις Φέρες, πλοίο στη Λέσβο). «Επαναπροώθηση» για την CPT συνιστά κάθε συνοπτική επιστροφή ανθρώπων σε άλλη χώρα χωρίς να γνωρίζουμε ποιοι είναι, χωρίς να έχουν πληροφορηθεί για τα δικαιώματά τους και χωρίς να τους έχει δοθεί η ευκαιρία να καταθέσουν αίτηση ασύλου.

Ο εκπρόσωπος του Συνηγόρου του Πολίτη, ο οποίος παρευρέθηκε στην ακρόαση, σημείωσε ότι ο Συνήγορος διεξάγει ήδη από το 2017 αυτεπαγγέλτως έρευνα για καταγγελλόμενα περιστατικά παράνομων επαναπροωθήσεων στον Έβρο Τούρκων πολιτών τόσο από οργανώσεις όσο και από πολιτικά κόμματα εκείνη την περίοδο. Αργότερα, ο Συνήγορος διέυρνε την έρευνα ώστε να συμπεριλάβει και πολίτες τρίτων χωρών. Δεδομένου ότι η έρευνα είναι εν εξελίξει, τα στοιχεία δεν είναι δημοσιοποιήσιμα σε αυτό το στάδιο, ωστόσο ο Συνήγορος βρίσκεται σε συνεργασία με τις αρμόδιες ελληνικές αρχές στο ζήτημα αυτό.

Επίσης στην ακρόαση φορέων και προσώπων προσκλήθηκαν εκπρόσωποι των δικαστικών αρχών, οι οποίοι δυστυχώς δεν παρευρέθηκαν.

Από την πλευρά των συμμετεχουσών στην ακρόαση οργανώσεων που παρέχουν υπηρεσίες στο πεδίο σε πρόσφυγες και μετανάστες σημειώθηκε **η αύξηση αναφερόμενων περιστατικών μεμονωμένων ή ομαδικών επαναπροωθήσεων** στα χερσαία σύνορα της Ελλάδας με την Τουρκία, με κορύφωση την περίοδο 28.02.2020–2.3.2020. Επιπρόσθετα, ορισμένες από τις οργανώσεις που δραστηριοποιούνται και στα νησιά του Ανατολικού

---

¹² Συνεδρίαση της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 6^{ης} Ιουλίου 2020, ό.π.παρ.

¹³ Η CPT πραγματοποίησε μια πενταήμερη επίσκεψη ταχείας αντίδρασης στην Ελλάδα για να εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκαν άτομα που προσπάθησαν να εισέλθουν στη χώρα και συνελήφθησαν από την Ελληνική Αστυνομία ή την Ακτοφυλακή, ιδίως από την 1η Μαρτίου 2020, όταν, μεταξύ άλλων, ανεστάλη η επεξεργασία αιτημάτων ασύλου. Η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε μεταξύ 13 και 17 Μαρτίου 2020. Βλ. περισσότερα στο σχετικό **Δελτίο Τύπου**.

Αιγαίου έχουν καταγράψει τους τελευταίους μήνες (Μάρτιος–Ιούνιος 2020), μέσα από μαρτυρίες εξυπηρετούμενων τους, **περιπτώσεις ομαδικών επαναπροωθήσεων στη θάλασσα με χρήση επικίνδυνων για τη ζωή των αλλοδαπών πρακτικών**. Περαιτέρω, οργανώσεις που παρέχουν νομική υποστήριξη σε πρόσφυγες και μετανάστες, όπως η Equal Rights Beyond Borders, αναφέρθηκαν σε υποθέσεις εξαφάνισης, απώλειας ζωής και τραυματισμών στον Έβρο που χειρίζονται κατόπιν εξουσιοδότησης των θυμάτων. Ομοίως, η Διεθνής Αμνηστία, η οποία κατέγραψε σε Έκθεση που δημοσίευσε στις 3 Απριλίου 2020¹⁴ διάφορες μαρτυρίες για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλοδαπών κατά το διάστημα 28.02.2020-02.03.2020 στον Έβρο, παρακολουθεί την δικαστική εξέλιξη της υπόθεσης της εξαφάνισης Σύριας γυναίκας κατά την προσπάθειά της να διασχίσει τα ελληνοτουρκικά σύνορα στις 29.02.2020. **Ανησυχητικό είναι, σύμφωνα με την ΕΕΔΑ, ότι το σύνολο των οργανώσεων που συμμετείχαν στην ακρόαση είχαν καταγράψει πρόσφατα περιστατικά επαναπροωθήσεων στα χερσαία ή/και θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας με την Τουρκία**. Παράλληλα, πυκνώνουν οι αναφορές για περιπτώσεις ομαδικών επαναπροωθήσεων από τις ελληνικές αρχές **μετά την είσοδο των αλλοδαπών σε ελληνικό έδαφος** και είτε την κράτηση τους σε ανεπίσημα κέντρα κράτησης (Legal Center Lesvos) είτε την παραμονή τους για ικανό διάστημα στην ενδοχώρα (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες).

Έμφαση δόθηκε κατά τη συζήτηση στην **έλλειψη αποτελεσματικής διερεύνησης των καταγγελλόμενων περιστατικών** αλλά και στην αδυναμία αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου των εν λόγω πρακτικών εξαιτίας, μεταξύ άλλων όπως ανέφερε η Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο, ελλείψεων αντικειμενικών στοιχείων ως προς τα πραγματικά περιστατικά και ηλεκτρονικής καταγραφής ή οπτικοακουστικού υλικού καταγραφής των επιχειρήσεων του Λιμενικού Σώματος. Η Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έχει διαβιβάσει αναφορές που έχει λάβει στις αρμόδιες ελληνικές αρχές, ζητώντας τη διερεύνησή τους αλλά και την υιοθέτηση κατάλληλων προληπτικών μέτρων για να μην υπάρχει περιθώριο αμφισβήτησης ή αμφιβολίας ως προς την τήρηση του διεθνούς προσφυγικού δικαίου από τους κρατικούς φορείς. Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες έχει καταθέσει στο παρελθόν αλλά και πρόσφατα αναφορές και εγκλήσεις ενώπιον των ελληνικών δικαστικών αρχών για σωρεία ποινικών αδικημάτων κατά τη διενέργεια άτυπων βίαιων επαναπροωθήσεων, οι οποίες εκκρεμούν στην ελληνική δικαιοσύνη. Κι άλλες οργανώσεις, όπως η HumanRights360 και η ΑΡΣΙΣ, έχουν κατά το παρελθόν δημοσιοποιήσει αναφορές, τις έχουν κοινοποιήσει στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας, τον Συνήγορο του Πολίτη και την Εισαγγελία προς περαιτέρω διερεύνηση, ωστόσο αυτές για διάφορους λόγους έχουν αποβεί άκαρπες. Περαιτέρω, η ΕΕΔΑ ενημερώθηκε ότι η HumanRights360, με σκοπό την αποτελεσματική ανάδειξη και αντιμετώπιση αυτής της «πρακτικής» που έχει αναπτυχθεί στην

---

¹⁴ Διεθνής Αμνηστία, Έκθεση: Εγκλωβισμένοι/ες σε πολιτικά παιχνίδια, Πρόσφυγες στα σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας πληρώνουν το τίμημα της αποτυχίας της Ευρώπης, 2020.

περιοχή του Έβρου, αφενός υπέβαλε αναφορά (urgent appeal) ενώπιον του Γραφείου του Υπατου Αρμοστή των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου κατά τα οριζόμενα στις Ειδικές Διαδικασίες για υπόθεση στην οποία υπάρχουν πολλές φωτογραφίες, βίντεο και γεωγραφικές τοποθεσίες που αποδεικνύουν ότι το εν λόγω άτομο βρισκόταν στην Ελλάδα προκειμένου να αιτηθεί διεθνούς προστασίας, αφετέρου βρίσκεται στο τελικό στάδιο υποβολής προσφυγής ενώπιον της Επιτροπής του Διεθνούς Συμφώνου του ΟΗΕ για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα (Human Rights Committee) σχετικά με την υπόθεση ανθρώπου που επισκέφτηκε νόμιμα την Ελλάδα, όντας αναγνωρισμένος πρόσφυγας στη Γερμανία και επαναπροωθήθηκε στα σύνορα του Έβρου με την Ελλάδα περισσότερες από μία (1) φορές.

Τέλος, η ΕΕΔΑ παρακολουθεί την εξέλιξη δυο προσφάτως ασκηθεισών προσφυγών ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου από Σύρους υπηκόους κατά της Ελλάδας, οι οποίοι επικαλούνται παραβιάσεις διατάξεων της ΕΣΔΑ λόγω φερόμενης επαναπροώθησής τους στην Τουρκία τον Φεβρουάριο του 2020.¹⁵

Πρέπει να σημειωθεί ότι στο πλαίσιο της πολυετούς παρακολούθησης από την ΕΕΔΑ των καταγγελιών για επαναπροωθήσεις και σε συνέχεια και της πλέον πρόσφατης από 18.6.2020 ακρόασης φορέων και προσώπων, σαφώς προκύπτει σταδιακά αλλά σταθερά η παγιοποίηση των χαρακτηριστικών του φαινομένου των αναφερόμενων άτυπων επαναπροωθήσεων, και η επαναλαμβανόμενη μεθοδολογία αυτών, σύμφωνα με τα καταγγελλόμενα. Το γεγονός δε αυτό σε συνδυασμό με τη μη ύπαρξη καταγγελιών, κατά δήλωση των αρμοδίων αρχών, απασχολεί ιδιαίτερα την ΕΕΔΑ, καθώς το έλλειμμα επίσημου ανεξάρτητου μηχανισμού καταγραφής και παρακολούθησης καταγγελιών άτυπων επαναπροωθήσεων είναι ουσιώδες και οφείλει να απασχολήσει άμεσα την Πολιτεία λόγω των σοβαρότατων παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αυτό ενέχει.

Υπενθυμίζοντας ότι

- Το κυριαρχικό δικαίωμα των κρατών, όπως αυτό κατοχυρώνεται στο διεθνές δίκαιο, να ελέγχουν την είσοδο, τη διαμονή και την απομάκρυνση αλλοδαπών, πρέπει να ασκείται σε συμφωνία με τις υποχρεώσεις τους, όπως αυτές προκύπτουν από το διεθνές δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το διεθνές προσφυγικό δίκαιο και τις διεθνείς και περιφερειακές Συμβάσεις, στις οποίες τα κράτη είναι συμβαλλόμενα μέρη.¹⁶
- Αποτελεί υποχρέωση των κρατών, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου αλλά και πυρήνας του κράτους δικαίου, να διεξάγουν μια ταχεία και αποτελεσματική διερεύνηση αξιόπιστων ισχυρισμών κακομεταχείρισης/

¹⁵ ΕΔΔΑ, *L.A. κατά Ελλάδας and A.A. κατά Ελλάδας*, αριθμ. προσφυγών 12237/10 12736/20, **Κοινοποιηθείσα Υπόθεση**, 12.05.2020.

¹⁶ Βλ. *inter alia* ΕΔΔΑ, *N.D. και N.T. κατά Ισπανίας*, αριθμ. προσφυγών 8675/15 και 8697/15, **Απόφαση** [Τμήμα Ευρείας Σύθεσης] της 3.2.2020.

έκθεσης σε απάνθρωπη, εξευτελιστική ή ταπεινωτική μεταχείριση ή/και δυσανάλογης χρήσης βίας.

Η ΕΕΔΑ καλεί τις ελληνικές αρχές

- 1) Να διασφαλίσουν ότι όλα τα όργανα της Ελληνικής Πολιτείας τηρούν **απαρέγκλιτα την αρχή της μη επαναπροώθησης**, ενεργούν σύμφωνα με αυτήν και προβαίνουν εγκαίρως σε διάσωση στη θάλασσα, όπως έχουν υποχρέωση από το διεθνές δίκαιο.
- 2) Να προχωρήσουν στη δημιουργία επίσημου ανεξάρτητου μηχανισμού καταγραφής και παρακολούθησης καταγγελιών άτυπων επαναπροωθήσεων, λόγω των σοβαρότατων παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αυτό ενέχει. Στην κατεύθυνση αυτή η ΕΕΔΑ μπορεί να σταθεί αρωγός δεδομένης της εμπειρίας της από την ίδρυση και τη λειτουργία του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας ως προς τη διαμόρφωση πλαισίου καταγραφών σε φαινόμενα απειλής της ανθρώπινης ζωής μέσω πρακτικών που εμφανίζουν σταθερά χαρακτηριστικά μεθοδολογίας.
- 3) Να διερευνήσουν με τρόπο αποτελεσματικό τις καταγγελίες για άτυπες επαναπροωθήσεις, **δυσανάλογη χρήση βίας και θανάσιμους τραυματισμούς**, υπογραμμίζοντας πως ενδεχόμενη παράλειψη να ενεργήσουν προς τούτο όχι μόνο είναι αντίθετη προς τις υποχρεώσεις των ελληνικών αρχών σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο δικαιωμάτων του ανθρώπου αλλά και ταυτοχρόνως εκθέτει τη χώρα.
- 4) Να προσάγουν τους υπεύθυνους των τυχόν παράνομων τέτοιων ενεργειών **ενώπιον της Δικαιοσύνης**.
- 5) Να εξασφαλίζουν, μέσω της χρήσης τεχνολογικού εξοπλισμού και άλλους τρόπους επιχειρησιακής δράσης **τη συλλογή αντικειμενικών στοιχείων** τα οποία θα τίθενται στη διάθεση των αστυνομικών και δικαστικών αρχών για την αποτελεσματική διερεύνηση των καταγγελλόμενων περιστατικών επαναπροωθήσεων.
- 6) Να διασφαλίσουν την αποτελεσματική συνεργασία με τις δικαστικές αρχές ως οφείλουν στο πλαίσιο διερεύνησης καταγγελιών για επαναπροωθήσεις.
- 7) Να λάβουν μέτρα για την αποτελεσματική πρόσβαση των θυμάτων στη **δικαιοσύνη** και την προστασία τους κατ' αναλογία με άλλα θύματα εγκληματικών πράξεων, όπως τα θύματα διακίνησης ανθρώπων και τα θύματα αναγκαστικής εργασίας.

Επιπρόσθετα, η ΕΕΔΑ καλεί την *FRONTEX* να διασφαλίζει ότι οι επιχειρήσεις στα **εξωτερικά σύνορα της ΕΕ με την Τουρκία συμμορφώνονται με την αρχή της μη επαναπροώθησης και την υποχρέωση διάσωσης στη θάλασσα**. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ προτείνει στα *κράτη μέλη της ΕΕ να ενισχύσουν το ρόλο των Εθνικών Θεσμών*

Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως ανεξάρτητων μηχανισμών ελέγχου του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.¹⁷

---

¹⁷ Αναλυτικότερα βλ. προτάσεις του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε European Network of National Human Rights Institutions (ENNHRI), [Stronger human rights monitoring at Europe's borders – why NHRIs are part of the solution](#), 27.05.2020.